

FORSLAG TIL PLANPROGRAM FOR KOMMUNEDELPLAN FOR FYSISK AKTIVITET OG FRILUFTSLIV

Innholdsfortegnelse

1. Bakgrunn og formål	3
1.1 Bakgrunn med planprogrammet.....	3
1.2 Formål med planen	3
1.3 Avklaring/utdyping av begreper – temaområder	4
2. Rammer og føringer for arbeidet	5
2.1 Rammer for arbeidet	5
2.2 Føringer for arbeidet.....	5
2.2.1 Nasjonale føringer	5
2.2.2 Relevant lovverk	6
2.2.3 Regionale føringer	6
2.2.4 Kommunale føringer	6
3. Fokusområder i kommunedelplanen	7
3.1 Fysisk aktivitet og friluftsliv	7
3.2 Idrett, spesielt	7
4. Fremdrift, organisering og medvirkning.....	8
4.1 Fremdrift	8
4.2 Organisering av planarbeidet	8
5. Medvirkning, informasjon og samarbeid	9

1. Bakgrunn og formål

1.1 Bakgrunn med planprogrammet

I følge plan- og bygningsloven (2008) skal det ved oppstart av kommunedelplaner utarbeides et planprogram. Planprogrammet skal gi rammer for arbeidet, og det skal avklares hvordan kommunedelplanen for fysisk aktivitet og friluftsliv skal innrettes, samt omfang og innhold i planen. Det er også et krav fra kulturdepartementet at kommunen har en helhetlig plan for å kunne søke om spillemidler.

1.2 Formål med planen

Målet med planarbeidet er å revidere gjeldende kommunedelplan, og sikre en grundig gjennomgang av nåværende status for anlegg og arealer for fysisk aktivitet og friluftsliv i kommunen. Planarbeidet vil også legge grunnlag for en god strategi og helhet i det videre arbeidet på feltet, samt se på potensialet for det videre samarbeidet med frivilligheten. Planen skal danne grunnlaget for Fauske kommunes langsiktige planlegging. Planen skal være et overordnet politisk styringsdokument, og danne grunnlag for det administrative arbeidet på området.

Kommunedelplan for fysisk aktivitet og friluftsliv skal bidra til å:

- Sikre langsiktig styring, prioritering og helhet i anleggsutbyggingen
- Gi en oversikt over dagens aktivitetsmuligheter i kommunen, samt belyse mulige aktivitetsmuligheter i planperioden
- Gi et godt grunnlag for vurdering av arealer til fysisk aktivitet og friluftsliv
- Danne grunnlag for strategier for tilrettelegging av møteplasser for fysisk aktivitet i nærmiljøet, slik at flere skal ha mulighet til å være aktiv gjennom hele livet
- Legge til rette for et bedre samarbeid med frivilligheten, uorganisert som organisert
- Gi en oversikt over kostnader ved bygging, drift og vedlikehold av anlegg, og bedre mulighetene for finansiering av utbyggingskostnader
- Synliggjøre betydningen av fysisk aktivitet
- Bidra til å skape gode rammebetingelser for den organiserte idretten slik at den er i stand til å opprettholde og videreutvikle sine primæraktiviteter
- Legge til rette for egenorganisert fysisk aktivitet og friluftsliv
- Bidra til et godt aktivitetstilbud for grupper med behov for særlig tilrettelegging
- Bidra til å opprettholde og utvikle idretten som en viktig arena for inkludering

1.3 Avklaring/utdyping av begreper – temaområder

Fysisk aktivitet

Gjennom fysisk aktivitet skapes positive opplevelser sammen, uavhengig av bakgrunn, kultur og leveste. Herunder spesielt mennesker med funksjonsnedsettelse. Fysisk aktivitet har stor betydning for integrering og inkludering for alle i lokalmiljøene. Tilrettelegging i form av nærmiljøanlegg, merkede turstier, gang- og sykkelveier osv. er med på å fremme fysisk aktivitet. Tilbud som bidrar til fysisk aktivitet som inkluderer alle målgrupper, er viktig for å øke aktiviteten og motvirke sosiale forskjeller i aktivitetsvaner og helse. Økt fysisk aktivitet i hverdagen forutsetter gang- og sykkelveier, trygge og gode utemiljøer og lett tilgjengelige natur-, leke- og rekreasjonsområder i nærmiljøet.

Idrett

Statens overordnede mål med idrettspolitikken kan sammenfattes i visjonen: Idrett og fysisk aktivitet for alle. Det innebærer alle som ønsker å ha mulighet til å delta i idrett eller drive egenorganisert fysisk aktivitet. Den viktigste forutsetningen for dette er økt satsing på anlegg for idrett og egenorganisert fysisk aktivitet, herunder friluftsliv. Idrett og fysisk aktivitet er en kilde til glede, overskudd, fysisk og psykisk mestring. Idrett rekrutterer bredt og er en av samfunnets viktigste inkluderingsarenaer. Regjeringen vil legge til rette for at personer med nedsatt funksjonsevne skal kunne delta i idrett og fysisk aktivitet ut fra sine ønsker og forutsetninger. Det er også et mål å legge til rette for at personer som i dag er inaktive, blir aktive.

Friluftsliv

Friluftsliv i nærmiljøet skal prioriteres i det offentlige friluftslivsarbeidet. Målet er at en stor del av befolkningen driver med friluftsliv jevnlig. Satsing på friluftsliv er derfor sentralt i regjeringens folkehelsearbeid. Regjeringen vil at natur og friluftsliv brukes enda mer i det helsefremmende og forebyggende helsearbeidet. Regjeringen vil forenkle friluftslivslovverket som blant annet åpner opp for nye friluftslivsformer. Kommunen vil bli oppfordret til å utarbeide grønnstrukturplan for sine byer og tettsteder. Skoler og barnehager spiller en viktig rolle i rekrutteringsarbeidet til friluftsliv. Viktigheten av grønne utearealer ved skoler og barnehager vektlegges, og skoler oppfordres til å være bevisst på å bruke grønne områder som egner seg til friluftsliv som læringsarenaer. Prosjektet Kartlegging og verdisetting av friluftslivsområder skal videreføres og videreutvikles.

Folkehelse

Hvordan vi utvikler våre byer, tettsteder og nærmiljøer betyr mye for folks helse. I folkehelseloven (2011) heter det blant annet at kommunen skal fremme befolkningens helse, trivsel, gode sosiale og miljømessige forhold, og bidra til å jevne ut miljø- og samfunnsforhold av betydning for helse. Å ivareta folkehelsehensyn i planlegging etter plan – og bygningsloven er en lovpålagt oppgave, og er sentralt i arbeidet med å skape gode vilkår for helse for alle.

Utforming av utemiljøer, bygg og offentlige rom har betydning for tilgjengelighet, fysisk aktivitet, trygghet og sikkerhet, psykisk helse og deltakelse i sosiale aktiviteter. Tilrettelegging for gåing og sykling i trygge omgivelser stimulerer til fysisk aktivitet. Levende og attraktive grøntarealer, og uteområder, frie for støy og luktplager, allergifremkallende pollen og stråling, åpner for lek, sosial omgang, friluftsliv, naturkontakt og idrettslige aktiviteter. Det er fortsatt et stort potensial for å legge til rette for lokale turveier (nærtur) som er landets mest brukte aktivitetsarena.

Planarbeidet i forhold til kulturlivet

Kulturlivet skal være mangfoldig, sterkt og uavhengig. Kultur utvider vår forståelse av oss selv og samfunnet vi lever i. Idrett og fysisk aktivitet har stor egenverdi. Topp- og breddeidretten skal utfylle hverandre. Frivillig sektor fyller viktige roller både for samfunnet og for enkeltpersoner. Tilhørighet, trivsel og identitet gjennom utøvelse av lokal kultur har stor betydning for folkehelsen. Ettersom temaområdet kultur er såpass stort og komplekst, vil det bli utarbeidet en egen temaplan som belyser kulturens innvirkning hos befolkningen, og som sammen med denne planen vil søke å legge riktige og viktige premisser for kommunens prioriteringer.

2. Rammer og føringer for arbeidet

2.1 Rammer for arbeidet

Kommunedelplanen skal være overordnet og retningsgivende for kommunal planlegging og forvaltning av bygg og områder for fysisk aktivitet og friluftsliv. Planen vil være påvirket av nasjonale, regionale og kommunale føringer og anbefalinger. Det presiseres at i denne planen inngår område *idrett* i begrepet *fysisk aktivitet*.

Kulturdepartementet anbefaler i sin veileder «Kommunal planlegging for idrett og fysisk aktivitet» (revidert 2015) at planen bør ha følgende innhold:

- Målsetting for kommunens satsing på idrett og fysisk aktivitet, herunder friluftsliv.
- Målsetting for anleggsutbygging og sikring av arealer for idrett og friluftsliv.
- Resultatvurdering av forrige plan, med statusoversikt.
- Vurdering av langsiktige og kortsiktige behov for både anlegg og aktivitet.
- Det skal gjøres rede for sammenhengen med andre planer i kommunen.
- Prioritert handlingsprogram for utbygging av idretts- og friluftsanlegg.
- Oversikt over forventede kostnader knyttet til drift og vedlikehold av planlagte anlegg.
- Uprioritert liste over langsiktige behov for anlegg.
- Lokalisering av eksisterende og planlagte anlegg, områder for friluftsliv og arealbehov for planlagte anlegg og friluftslivsområder bør framgå av relevante kart.

2.2 Føringer for arbeidet

Det er en rekke nasjonale, regionale og kommunale plandokumenter det må tas hensyn til i planprosessen.

2.2.1 Nasjonale føringer

Et aktivitetsfremmende samfunn forutsetter samarbeid på tvers av sektorer og forvaltningsnivåer, der frivilligheten er en avgjørende bidragsyter. Kommunen har et ustrakt samarbeid med frivilligheten innenfor alle kommunalområder og det inngås stadig nye samarbeid.

Kommunedelplanen er et viktig virkemiddel for å sikre og videreføre samarbeidet med frivilligheten i kommunen. Innenfor områdene fysisk aktivitet og friluftsliv vil det blant annet bli tatt hensyn til følgende nasjonale føringer:

- St.meld.nr. 16 (2010-2011) «Nasjonal helse- og omsorgsplan»
- St.meld.nr. 18 (2015-2016) «Friluftsliv – Natur som kilde til helse og livskvalitet»
- St.meld.nr. 26 (2011-2012) «Den norske idrettsmodellen»
- Meld. St. 19 (2014-2015) «Folkehelsemeldingen – Mestring og muligheter»
- Meld. St. 19 (2018–2019) «Folkehelsemeldinga – Gode liv i eit trygt samfunn»
- Meld. St. 15 (2017–2018) «Leve hele livet — En kvalitetsreform for eldre»
- Meld. St. 8 (2018-2019) «Kulturens kraft — Kulturpolitikk for framtida»
- Meld. St. 10 (2018–2019) «Frivilligheita – sterk, sjølvstendig, mangfaldig — Den statlege frivilligheitspolitikken»
- Fritidserklæringen #Ungdomshelse – regjeringens strategi for ungdomshelse 2016–2021
- FNs barnekonvensjon
- Bestemmelser om tilskudd til anlegg for idrett og fysisk aktivitet 2016
- Veileder - Kommunal planlegging for idrett og fysisk aktivitet (2019)
- Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2019-2023

2.2.2 Relevant lovverk

- Lov om planlegging og byggesaksbehandlingen (Plan- og bygningsloven)
- Lov om folkehelsearbeid (Folkehelseloven)
- Lov om forvaltning av naturens mangfold (Naturmangfoldsloven)
- Lov om friluftslivet (Friluftsløven)

2.2.3 Regionale føringer

- Regional plan for folkehelse i Nordland
- Retningslinjer for fordeling av spillemidler til anlegg for idrett og fysisk aktivitet vedtatt av Fylkestinget i Nordland 01.12.14 (Sak 147/2014)
- Fylkesplan for Nordland 2013-2025
- Veileder for planlegging av friluftslivets ferdselsårer (2019)

2.2.4 Kommunale føringer

Kommuneplanens samfunnsdel og Handlingsprogram med økonomiplan og budsjett

Kommuneplanens samfunnsdel er under utarbeiding og vil være ferdigstilt samtidig med kommunedelplan for fysisk aktivitet og friluftsliv (2021). Planprosessene kjøres parallelt, og kommunedelplanen vil bygge på den nye samfunnsplanen.

Kommuneplanens arealdel

Kommuneplanens arealdel ble vedtatt av kommunestyret 22.03.2018 og er det overordnede styringsdokumentet for forvaltning av kommunens arealressurser. Kommuneplanens arealdel viser hvor utbygging kan skje og hvilke arealer som kan benyttes til ulike formål. Det er viktig at kommunedelplanen viser arealbehovene for idrett og friluftsliv slik at dette kan tas som eventuelle innspill ved rullering av kommuneplanens arealdel. Kommunedelplan for fysisk

aktivitet og friluftsliv skal samordnes med øvrige kommunale planer for å sikre en helhetlig planlegging i kommunen.

Andre kommunale føringer:

- Kommunal planstrategi (2020-2023)
- Trafikksikkerhetsplan (2019-2023)
- Samarbeidsavtale Nordland fylkeskommune – folkehelse
- Kommunedelplan for helse, omsorg og sosial 2018-2026
- Årsbudsjett og økonomiplan m/ kommuneplanens handlingsdel

3. Fokusområder i kommunedelplanen

Endelige fokusområder i ny plan vil utarbeides av arbeidsgruppen i samarbeid med styringsgruppen for planen. Forslag til mulige fokusområder listes opp i de to påfølgende punktene:

3.1 Fysisk aktivitet og friluftsliv

- Sikre samarbeidet og samordningen mellom sentrale aktører innenfor friluftsliv.
- Sikre fordelingen av ansvarsforholdet mellom kommunen og lag/foreninger.
- Sikre økt satsing på anlegg for å utøve friluftslivsaktiviteter, og vurdering av kostnader og bevilgninger.
- Sikre friområder for utbygging.
- Sikre og utvikle gode muligheter for friluftsliv i nærmiljøet ved å legge vekt på de arealer som er lettest tilgjengelig for alle grupper i befolkningen.
- Stimulere til utøvelse av friluftsliv.
- Gang- og sykkelveier (herunder også skilting).
- Nærmiljøanlegg.
- Være pådriver for å utvikle attraktive utearealer nær skoler og barnehager – det vil si grønne arealer som egner seg til læringsarenaer for fysisk aktivitet.

3.2 Idrett, spesielt

- Universelt utformede, tilstrekkelige og tidsriktige fasiliteter og anlegg.
- Ha et helhetlig tilbud for alle ferdighetsnivåer, samt ivareta de som ønsker noe med sin idrett.
- Stoppe og snu det negative frafallet i aldersgruppen 12 til 19 år.
- Bidra til å sikre en forutsigbar driftsøkonomi for idrettslagene i Fauske.
- Spørsmålet om eier- og driveransvar mellom idrettslag og kommunen må vurderes.
- Flerbrukshaller ved alle nye skoleanlegg/nærmiljøsentre.
- Interkommunalt samarbeid.

4. Fremdrift, organisering og medvirkning

4.1 Fremdrift

Faser	Aktivitet	Tidsrom
Oppstart av prosessen	Evaluering av nåværende plan, retningslinjer og forventninger Utarbeiding av forslag til planprogram	Januar – mars 2021
Forslag til planprogram	Utarbeide forslag til planprogram	Februar – mars 2021
Høring av planprogram	Høring og offentlig ettersyn	Juni – august 2021
Revidering av planprogram	Endring av forslag til planprogram på bakgrunn av innspill	August – september 2021
Fastsetting av planprogram	Vedtak i formannskap og kommunestyret	September 2021
Utarbeiding av planforslag	Datainnsamling, produksjon av planforslag	August – oktober 2021
Høring av kommuneplan	Forslag vedtas legges ut til høring Høring og offentlig ettersyn	Oktober – desember 2021
Revidering av planforslag	Merknadsbehandling og utarbeiding av endelig plan	Februar 2022
Politisk sluttbehandling	Vedtak i formannskapet og kommunestyret	Første kommunestyremøte etter revidering
Evaluering av planprosess	Møter i arbeids- og prosjektgruppe	Våren 2022

4.2 Organisering av planarbeidet

Arbeidet med kommunedelplanen vil bli organisert i en tverrsektoriell arbeidsgruppe der Styringsgruppa for samhandlingsområdet oppvekst og kultur er styringsgruppe.

Kommunestyret er øverste planmyndighet som gir de overordnede rammene, bevilger midler og prioriterer handlingsplanen.

Enhetsleder for Kultur og idrett leder arbeidet i tett samarbeid med folkehelserådgiver

Politisk organisering:

- Kommunestyret vedtar kommunedelplan for fysisk aktivitet og friluftsliv.

- Formannskapet legger planprogram og planforslag ut til offentlig ettersyn.
- Planutvalget skal ha spesielt ansvar for å påse at planarbeidet gjennomføres i tråd med plan- og bygningsloven, planprogrammet samt øvrige rammer og føringer for kommunal planlegging for fysisk aktivitet og friluftsliv. Utvalget vil være et viktig bindeledd mellom arbeidsgruppa og øvrige politiske organer i kommunen.

Prosjektgruppe: Styringsgruppa for samhandlingsområdet oppvekst og kultur og Styringsgruppa for eiendom, plan og samfunnsutvikling

Arbeidsgruppe for planarbeidet:

- En representanter fra Idrettsrådet
- En representant fra Friluftsrådet
- En representant fra Eldrerådet
- Barn og unges representant i plansaker (Ungdomsrådet)
- Folkehelserådgiver
- Enhetsleder Kultur og Idrett

Referansegrupper:

- Kommunale råd og utvalg
- Lag/foreninger
- Åpne folkemøter
- Andre relevante ressurspersoner benyttes/innkalles ved behov

Ressurspersoner/utvidet arbeidsgruppe:

- Planrådgiver (Samfunnsplanlegger)
- Kommunal forvaltning (Arealplanlegger)
- Skolefaglig rådgiver
- Frivilligsentralen v/ daglig leder
- Frisklivssentralen v/ daglig leder
- Sulitjelma Nærmiljøutvalg
- Valnesfjord Nærmiljøutvalg
- Enhetsledere
- Kommunalsjefer
- Fauna KF

Prosjektgruppa rapporterer jevnlig til planutvalget.

5. Medvirkning, informasjon og samarbeid

I planprosessen legges det opp til en god medvirkningsprosess der alle interesserte og berørte parter skal ha mulighet til å komme med innspill både før, under og etter at det ferdige plandokumentet er lagt ut til offentlig ettersyn. Planprogrammet skal også legges ut til offentlig ettersyn.

Plan- og bygningsloven krever minimum 6 ukers høringsperiode. Gjennom høring av planprogrammet er det mulig å komme med innspill og kommentarer til hvordan arbeidet med planen skal gjennomføres. Når planprogrammet er vedtatt, starter arbeidet med selve planen. I

utarbeidelsen av planen vil det bli lagt opp til medvirkning gjennom aktiviteter som eksempelvis åpne folkemøter. Man kan også komme med sine innspill direkte til arbeidsgruppen.

En god medvirkningsprosess er avgjørende for at planen skal gi en riktig beskrivelse av status og behov innenfor fysisk aktivitet og friluftsliv i Fauske kommune. Planen vil bli utarbeidet med utgangspunkt i informasjonen som innhentes i ovennevnte medvirkningsprosesser og allerede eksisterende data (eksempelvis Ungdata-undersøkelsen, statistikk fra anleggsregisteret, Norges idrettsforbund, Folkehelseinstituttet og Statistisk sentralbyrå, o.l.). Det er åpent for alle å gi innspill og kommentarer til det planutkastet når dette legges ut på høring

Det vil bli lagt opp til aktiv medvirkning fra kommunens ulike råd, samt nærmiljøutvalgene i Sulitjelma og Valnesfjord. I tillegg vil det bli lagt til rette for medvirkningsarenaer på steder der barn og unges ferdes, som f.eks. fritidsklubbene og idrettsanleggene. Kommunen vil sørge for aktiv medvirkning fra frivillige organisasjoner også utenom idrettslag og friluftsansjoner. Det er viktig at uorganisert ungdom er en viktig meningskilde i arbeidet.